

Håndtering av bivoks

Bivoks produseres av biene, i en periode av arbeidernes liv, fra fire par kjertler på undersiden av bakkroppen. Vokset brukes i byggingen av 6-kantede celler til tavler som biene har yngel-, pollen- og honning i. Tavlene kan brukes i flere sesonger, men det er verdt å merke seg at gamle tavler kan fungere som smittereservoar for bisjukdommer. Dessuten kan kokongrester og annet organisk stoff sette farge og smak på honning. Man bør derfor skifte ut vokstavlene som brukes i yngelrommet med jevne mellomrom, helst etter to sesonger eller tidligere.

Omsetning av utbygde vokstavler for bruk i andres bikuber

For å forebygge smittespredning stiller gjeldende forskrift om birøkt krav om at utbygde vokstavler som frambyes for salg, selges, leies ut, gis eller lånes bort for bruk i andres bigård skal komme fra registrert og sertifisert bigård. Det skal føres fortegning over all omsetning av utbygde vokstavler med dato, navn og adresse til avsender og mottaker. Selv om det ikke er forbudt, bør en helst unngå å bruke vokstavler fra andres bigård i egne bikuber.

Ikke kast tavlene!

Her er hva du kan gjøre:

Smelte ut vokset fra tavlene, og levere vokset i blokker til Honningcentralen. Det går også an å presse eget byggevoks til bruk i bigården, men da er det kun tillatt å bruke det i egen bigård. Bivoks smelter ved 68 – 72°C.

Noen eksempler på teknikker for å smelte og rense bivoks:

1. Dampvokssmelter – hele rammer smeltes i en elektrisk dampkoker

2. "Dampmester" (dampgenerator) – smelter vokset fra rammene stående i en bikasse.
3. Solvokssmelter – smelting i kar ved hjelp av solenergi.
4. Smelting i kjele med vannbad. Ha tavlebitene i en nettingpose, jute-sekk eller direkte i kjelen med vann. Etter smelting kan man skille vokset fra vann og avfall enten med nettingposen eller en sil, eller ved bare å la det hele kjøles ned og ta ut voksblokka.

Man oppnår bedre kvalitet på vokset ved å rense to ganger. Tapping; flytende voks kan tappes i melkekartonger, spann etc. som fjernes når vokset har størknet.

Oppbevaring av bivoks

Av smittehygieniske årsaker stiller gjeldende forskrift om birøkt krav om at utbygde vokstavler og skrellevoks ikke kan komme i kontakt med tilfeldige bier.

For øvrig bør vokstavler som ikke er i bruk lagres tørt og kaldt. Dette for å unngå muggdannelser og for å beskytte tavlene mot skadegjørere som voksmøll.

Ved levering av bivoks til Honningcentralen gjelder noen regler:

Tavler og skrellevoks tas ikke imot av Honningcentralen lengre.

Blokkvoks

- (1) Blokkvoks tas imot hele året.
- (2) Prisen på blokkvoks beregnes ut fra en grunnpris.
- (3) Økologisk bivoks må merkes godt med økologisk

Pris ved levering til Honningcentralen

Ut fra renheten sorteres vokset etter fire kvaliteter:

1. Minst 1kg blokk, pen farge, tørr, ren → ikke pristrekk
2. Minst 1kg blokk, pen farge, tørr, maks. 3% ureinheter → 5% trekk
3. Alle størrelser blokk, tørr, med ureinheter → minst 10% trekk

Man kan også ta verdien ut direkte i f.eks. byggevoks.

Pressing av bivoks til bruk i bikuber

All bivoks som skal presses til bruk i bikuber, skal varmebehandles ved minimum

120°C i 30 minutter. Ferdigpresset bivoks skal pakkes i ny emballasje som er merket med presseriets navn og adresse.

Bruker man norsk bivoks har man et godt utgangspunkt for en voks fri for rester av legemidler mot for eksempel varroamidd og sikret at den er varmebehandlet. Honningcentralen tar årlig stikkprøver av voks som leveres for rensing og pressing til nye byggevoks tavler.